

80-річчя

академіка НАН України О.М. ЛУК'ЯНОВОЇ

13 січня виповнилося вісімдесят років видатній вітчизняній ученій-медику, лікарю-педіатру, Заслуженому діячу науки і техніки України, лауреату Державної премії СРСР, двічі лауреату Державної премії в галузі науки і техніки України академіку НАН України Олені Михайлівні Лук'яновій.

Народилася О.М. Лук'янова на Чернігівщині у родині вчителів. Під час Великої Вітчизняної війни була підпільницею, розвідницею та медсестрою партизанського загону. По закінченні в 1949 р. Київського медичного інституту працювала в Інституті педіатрії, акушерства та гінекології АМН України: з 1953 р. — керівником педіатричного відділення, з 1968 р. — заступником директора з наукової роботи, а з 1979 р. — директором інституту.

Ім'я О.М. Лук'янової широко відоме в Україні, країнах СНД і далекого зарубіжжя завдяки її дослідженням у галузі педіатрії. Вона започаткувала українську школу з вивчення кальцій-фосфорного гомеостазу та обміну вітаміну D у різні вікові періоди життя дитини і з розробки сучасних методів профілактики та лікування патологій, пов'язаних з дефіцитом вітаміну D в організмі. Ці наукові розробки дали змогу розкрити механізми розвитку захворювань, у генезі яких лежать порушення обміну вітаміну D та кальцій-фосфорного гомеостазу у дітей, запропонувати нову класифікацію цих хвороб, яка тепер широко використовується педіатрами України та інших країн світу. Були уточнені важливі ланки порушень метаболізму кісткової тканини у дитини залежно від її віку, виду соматичної патології, впливу несприятливих екологічних факторів на організм. Ці результати покладені в основу перегляду існуючих та розробки нових, ефективніших методів профілактики та лікування різних захворювань і гіпокальціємічних станів у дітей. З участю О.М. Лук'янової створено новий препарат вітаміну D (Відеїн-3), який широко впроваджено у практику охорони здоров'я дітей.

Ще одна українська наукова школа завдячує своєю появою Олені Михайлівні. Це школа дитячої гастроентерології. Вчена розкрила окремі механізми формування хронічних захворювань шлунка, кишечника, печінки, жовчовивідних шляхів і підшлункової залози у дітей, розробила ефективні схеми їх патогенетичної терапії і профілактики. Створено нові продукти лікувального харчування для дітей з патологією органів травлення, впроваджуються сучасні методи ендоскопічного та ультразвукового дослідження цих органів.

Унікальні результати одержала Олена Михайлівна, вивчаючи вплив наслідків радіаційного опромінення на стан біологічної системи «мати—плід—дитина». Вона з'ясувала закономірності та особливості порушень стану здоров'я, розробила діагностичні критерії та лікувально-профілактичні комплекси для дітей і жінок з радіаційно контрольованих районів України, які зазнали дії гострого або тривалого опромінення.

Протягом багатьох років О.М. Лук'янова є головним консультантом дитячих клінік і дитячої консультативної поліклініки Інституту педіатрії, акушерства та гінекології АМН України. Профіль її лікарської допомоги надзвичайно широкий, вона консулює тяжко хворих дітей з різноманітними захворюваннями, очолює складні лікарські консилиуми як в

інституті, так і за його межами. Величезний медичний досвід і притаманна їй глибина аналітичного мислення роблять О.М. Лук'янову видатним клініцистом. Її консультації, консилиуми — це справжня школа клінічної майстерності для лікарів-педіатрів.

Багато уваги приділяє О.М. Лук'янова вихованню молодшої зміни. Під її керівництвом підготовлено 24 доктори і 57 кандидатів наук. На рахунок вченої близько 400 наукових праць, у тому числі 15 монографій, 10 посібників і підручників.

О.М. Лук'янова проводить велику громадську роботу як президент Асоціації педіатрів України, член виконкому Міжнародної асоціації педіатрів, Всесвітньої та Європейської асоціації перинатологів. Вона — головний редактор журналів *«Перинатологія та педіатрія»* і *«Здоров'я жінки»*, заступник головного редактора журналу *«Педіатрія, акушерство і гінекологія»*, член Наглядової ради благодійного фонду *«Україна—дітям»*, голова Комітету з біоетики при Президії АМН України, а також голова Координаційних рад АМН України Національної програми *«Діти України»* і Національної програми *«Репродуктивне здоров'я 2001—2005»*. Олена Михайлівна — голова спеціалізованої вченої ради із захисту докторських дисертацій інституту ПАГ АМН України. О.М. Лук'янова — перша жінка в Україні, обрана дійсним членом Академії медичних наук СРСР у галузі педіатрії, академіком АМН України, АМН Росії, а також Американської академії педіатрів.

Заслуги Олени Михайлівни перед Вітчизною відзначені орденами: Вітчизняної війни I ступеня, «За мужність», Трудового Червоного Прапора, Жовтневої революції, «Орденем княгині Ольги» III ступеня, а також 15 медалями за трудову діяльність та участь у Великій Вітчизняній війні, Почесною грамотою Президії Верховної Ради України, Дипломом Міжнародного академічного рейтингу «Золота фортуна», срібною Георгієвською медаллю «Честь, слава, труд», пам'ятною медаллю «За заслуги в розбудові економіки та вагомий внесок у створення міжнародного іміджу України». О.М. Лук'янова — почесний громадянин м. Києва (1997).

Наукова громадськість сердечно вітає Олену Михайлівну з ювілеєм, зичить їй здоров'я, енергії, здійснення всього задуманого.